

Hillevi Helmfrid

Jag minns min första odling. Vi barn hade varsitt litet trädgårdsland. Jag sådde rädisor. Sedan reste vi bort över sommaren. Jag minns besvikelsen. De hårda beska oätliga rötterna. En fråga formulerades i min lilla barnhjärna: Hur kan man bli mätt från odling?

När jag var 14 år skickades jag till en familj i Wales för en månad för att bättra på min engelska. Det rosa huset stod nere vid gatan och tomten klättrade långsmalt uppför en brant sluttning. Närmast köksutgången fanns odlingar av bladgrönt, ärtor, bönor, och alla grönsaker man kan tänka sig fyllde varenda kvadratmeter. Hönsen och ankorna hade sina platser en bit upp och ännu högre upp hade de lite stingsliga kalkonerna sin boning. Högst låg betesmarken där fåren gick. Familjens barn hade till uppgift att slå av och forsla bort ormbunkarna som annars konkurrerade ut gräset. De tyckte det var jobbigt och tråkigt. Jag älskade det och upptäckte glädjen i kroppsarbete. Jag älskade också bondbönorna som serverades varje dag, en ny kulinarisk upplevelse för mig. En gnista hade tänts och jag hade med egna ögon fått se att det faktiskt gick att producera en hel del mat på en villatomt om man nyttjar platsen väl.

Först tjugo år senare började jag odla på allvar, som nybliven mamma. Odlingen blev snabbt en livsstil, ett behov, ett sätt att jorda mig. Med samma upptäckarglädje som min tvååring lärde jag mig vad som gick att äta i naturen. Det fanns inget som kändes viktigare än att minska på bortajobb för att kunna utforska just den fråga som barnomens träiga rädisor väckt.

Ytterligare tjugo år senare började jag undervisa odling. Det var inget jag själv hade tänkt på men

det fanns ett snabbt växande odlingsintresse och behov av kunskap. Jag blev varse hur odling, introducerat på rätt sätt, kan fungera som en ingång till omställning. Sådant som jag i mitt trettioåriga yrkesliv som hållbarhetskonsult kämpat för att nå fram med gick det plötsligt att prata om. Permakulturen var nyckeln.

Permakultur – ett sätt att tänka

Permakultur hade jag kommit i kontakt redan som student på Ultuna på 80-talet bland annat genom vännen Helena von Bothmer som redan då var starkt inspirerad. Det känns som att jag har följt permakulturrörelsen lite från sidan sedan dess.

Att lyfta in permakultur som en röd tråd i min ettåriga kurs *Odling som livsstil* gav mig möjlighet att prata om odling i ett större perspektiv, ett perspektiv som alltid varit självklart för mig, men inte för alla, upptäckte jag.

För mig är permakultur i första hand ett sätt att tänka och ett verktyg för att fostra systemtänkande. Som lärare behöver jag hela tiden påminna mina kursdeltagare om att de exempel jag visar upp bara ska visa bakomliggande principer och mönster. Det finns en längtan efter receptkunskap och tendens att fastna i manifestationerna. Jag tänker på en bekant som inspirerad kom tillbaka från en introduktionskurs i permakultur och precis hade förstått vad det handlade om: "man odlar i staplar av bildäck".

Det finns en annan utmaning också. Ibland kan prat om permakultur bli abstrakt och tillkrånglat. Det kan kännas krystat med så mycket teori när exemplen är fjuttiga. I slutänden spelar det ju inte

så stor roll var komposten placeras på någons villatomt även om det självklart finns bättre och sämre placeringar och många aspekter att tänka på för att maximera nyttiga kopplingar.

Det stora händer när vi börjar tillämpa principerna på samhällsnivå. Det skulle göra enorm skillnad om vi arbetade med resurshushållning genom relativ placering, mångfald, succession, fruktbara synergier, mm och inte minst tog utgångspunkt från permakulturens etik, istället för som idag tillämpa principer om vinstmarginaler, tävling, externaliserade kostnader och diskonterad framtid. Värdet i att arbeta med design av det egna lilla systemet kanske främst är att träna, så att vi kan se hur samhället skulle kunna se ut om andra principer fick råda.

Text och bild Hillevi Helmfrid

hupp@hillevihelmfrid.com
www.odlingsomlivsstil.com

Hillevi Helmfrid är agronom, omställare och lärare på folkhögskolekursen Odling som livsstil och lokal resiliens som ges både på Vimmerby och Gamleby folkhögskolor. Hon husbehovsodlar sedan 1998 och bor på en avstyckad gård mellan Vimmerby och Gamleby. Hon påbörjade en kurs 2002 som avbröts på grund av tillökning i familjen och tog slutligen sin PDC 2014. Hon är författare till bland annat "Vad menas med uthållig utveckling?", "Oljetoppen – hur bygger vi beredskap om framtidsbilderna går isär?", "Natursyn – tre svar på vad natur är" och "Globala utmaningar – kan du och jag bli en del av lösningen?".

